

NAYJASNIEYSZY NAPOTEŻNIEYSZY WIELKI
MONARCHO IMPERATORZE ALEXANDRZE
PIERWSZY PAWŁOWICZU SAMOWŁADNĄCY
CAŁĄ ROSSYĄ PANIE NAYMIŁOSCIWSZY!

*Przynosi Prośbę explikacyjną X. Romuald Fialkowski Procurator
Causarum Ordinis Carm: imieniem X. Dionizego WALEWICZA
Przeora Konwentu Zaswirskiego i całej Prowincyi, Przeciwno
Szlachcicom Kazimierzowi Sulistrowskiemu Mar: Pttu Zawiley:
a o czem poniższe punkta objaśniają.*

Imo

Majątek Zaswierz Sabinowski z Folwarkiem Pomosze, w Powiecie
Ożmieniejskim leżący; funduszem dla XX. Karmelitów od Zeno-
wiczów oddany, spokojnie dotąd przez XXzysposiadający się,
jest przedmiotem sprawy między JW. Sulistrowskim Marszał-
kiem Pttu Zawileyskiego, a między XX. Karmelitami Zaswir-
skimi.

Marszałek Sulistrowski ma dwa Kaduki, jeden 1777 gbra 8 Miko-
łajowi Przysieckiemu Gen: Adj: J. K. M. na Zaswierz, a drugi
1778 Apr: 25 Janowi Chodzkowi Komornikowi na Pomosze wy-
dane; 1782 Marca 8, i 1786 Januar: 9 Ignacemu Przeciszew-
skiemu Wojskiemu Xięstwa Zmudz: przebrane, a 1804 Marca 12
Marszałkowi przewlekowane. Żąda Marszałek Sulistrowski za
wspomnianemi Kadukami wygrać Zaswierz i Pomosze, a XX.
Karmelitów ztamtąd wyrugować.

XX. Karmelici mają na Zaswierz i Pomosze Fundacyą przez Krzy-
sztofa z Bartoszyń Deszputa i Jadwige Brygitte Szewyowskę
Zenowiczów Woiewodów Mińskich w Ru 1714 Apr: 12 uczyn-
ioną, a Apr: 21 w Trybunale Gł: W. X. Litt: oprysiężoną
i przyznaną. Mają przytém Intromissyą do wspomnianego ma-
jątku urzędownie uczynioną i w Trybunale 1714 Apr: 21 przy-
znaną. Żadają XX. Karmelici za tym Funduszem zostawienia
siebie przy Zaswierz i Pomoszu, a usunięcia Marszałka z Ka-
dukami.

Dekret Ziemski Zawileyski 1805 Marca 18 uznał być dobrym
Fundusz na Zaswierz i Pomosze, nie ulegającym Kadukowi ani
jednemu, ani drugiemu, i słusznie dotąd exekwowanym; e con-
tra dał wyrok, że Kaduki nieważne, i że Marszałek Sulistrow-
ski winnym jest procederowych kosztów, i za one dla XXzys
Karmelitów zł: 3000 zasądził. Dla wyważenia wyroku poznać
trzeba, co znaczą Kaduki, i co to są Fundusze? Rozdystyngwo-
wać należy, jakie są Fundusze, które nie ulegają Kadukowi, i
jakie są, które Kaduk bierze? A to rozwiążą dwie Konstytucye
1635 i 1726, które piszą.

A

1820.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymostku

FUW0283639

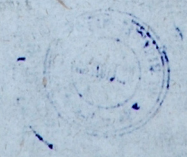

34066

P

§.

1822. „ Wolno każdemu tak Duchownemu iako i Świeckiemu z Dóbr „ swoich Ziemskich Szlacheckich quocunque jure acquisitis de „ nova radice facere foundationem w nadawaniu onych tak Klasz- „ toróm iako i Szpitalóm, więc i Plebanij, et eo nomine quas- „ cunque facere inscriptiones: Ea adiecta cautela, żeby ten któ- „ ry funduje, tacto pectore in facie zupełnego Sądu Ziem: „ przy rezygnacyi takowey rzekł te słowa. *Sub fide honore et „ conscientia Deum Testor, że taką fundacyą czynię z Dóbr moich „ własnych żadnych pieniędzy za nie niewziawszy sine ullo condi- „ ctamine, ale ex puro zelo et propria mera liberalitate nie czy- „ niąc nie in fraudem teraźniejszey Konstytucyi i Prawa polskiego.*
1824. „ Lubo to wielą Prawami i Konst: Seymowemi warowano iest „ żeby stan Duchowny neque modo *Donationis*, neque *venditionis*, „ neque modo *Hypothecae*, neque alio titulo Dóbr Ziem: także „ Miey: avellere do siebie nieważył się, iednak iż po Konst: „ 1635 wiele Klasztorów i Zakonów także XX. Plebanów i „ innych osob Duchownych wiele Dóbr takowych do Ducho- „ wienstwa *vario titulo*, częścią za Testamentowemi *legacjami*, „ częścią za Zapisami *prædawnymi*, *zastawnymi*, częścią *Præst-xtu* „ *przeżytkow* prawnych, częścią *titulo summ uniesionych* *dimi-* „ *dium valoris* Dóbr przewyższających, częścią *też prætextuosis* „ *foundationibus non secudum dispositionem* Konst: 1635 *circumscriptam* „ *factis*, poprzeczyniali: Przeto reasumując pomienione Konst: „ *cavetur* aby żaden nie wazył się *qualicunque titulo* Dobra „ Ziem: lub Mieyskie do stanu Duchownego (*excepta fundati-* „ *one de nova radice*) nonnisi *prævia Constitutione* *avell-* „ *lere*, alias takowe *actus pro nullis et irritis* *declaruiemy* i „ wszelkie takowe Dobra ad *delationem cuiuscunque Nobilis con-* „ *fiscationi* *subiacere* mają, których Połowa *Delatori*, a dru- „ ga połowa ad *distributivam* *Justitiæ nostræ jure caduco* „ *personæ Nobili conferendo* należeć ma „
- Gdyby więc XX. Karmeli i trzymali Zaswirz z Pomożem w zasta-
wie, przeżytku; gdyby posiadali go darem i kupnem; narażaliby
się na konfiskatę za czasów byłego Rządu. Gdyby dzierżeli
pomienioną majątność za funduszem nie podług przepisow Kon-
stytucyi 1635 sporządzonym; uległaby mogła Kadukom, które
Król Polski wydawał. Gdyby Marszałek Sulistrowski nie był
Ewiktorem, miałby prawo w pomienionym przypadku Wendy-
cyi, Daru, Hipoteki, Legacyi i nieporządnej fundacyi zakłócać
XX. Karmelitów. Gdyby nie przemleczal lat dziesięciu od cza-
su zmiany Rządu, za którą nastąpiła zmiana natury dóbr du-
chownych, mógłby rościć pretensyą i ją wygrywać. Gdyby dziś
exekwowały się Kaduki, gdyby Skarb Monarszy u siebie i dla
siebie konfiskował majątki, krok Marszałka nie byłby próżnym.
- Lecz XX. Karmelici nie trzymają Zaswirza i Pomoża za żadnym
z tych tytułów, któreby na konfiskatę narażały. Trzymają za
funduszem podług Konstytucyi 1635 sporządzonym, którego sło-
wa: „ Nakoniec aby ta fundacya przez iakowych złośliwych lu-
„ dzi, i chciwie pragnących ultro wydzierających cudze osiadio-
„ ści wzruszona nie była, przydaemy i to, co Konstytucya 1635
„ w sobie wyraża. Et *Fide honore et conscientia Deum te-* „ *statur*, iż tę fundacyą *de nova radice* żadnych za nie pie-
„ nię

„nigdy nie wiowszy, nie ex conditamine, ale ex puro zelo
„et propria nostra liberalitate nie czyniąc nic in fraudem po-
„mienionej Konstytucyi i Prawa pospolitego. „Toż świadec-
two Trybunału Litt: w słowach: „1714 Apr: 21 JWJP Krzysztof
„z Bartoszyzna Deszpot Zenowicz i sama JWJP. stanowszy per-
„sonaliter u Sądu Trybunału GH. W. X. Lit. po wykonanym vi-
„gore Konstytucyi anni 1655 Juramencie, ten fundusz przy-
„znali. „Przy tém Funduszu stoją XX. Karmelicy, i bronią
własności skarbowey, a wszystkich tych Folwarków i majątków
zrzekają się, któreby u nich Marszałek znaleźć mógł za prawem
kupna, daru, legacyi, przezysku i niezaprzysiężonego funduszu.
Utrzymują się przy tej fundacyi, którą Pieczętarstwem Dziad
Marszałka Krzysztof Sulistrowski stwierdził, i którego Marsza-
łek jest Ewktorem, którego Marszałek lat dziesięć przeszło od
załączenia kraju pod Bieło Imperatorow Rossyi nie zakłócał, które-
go zabierać niema od składu Konsensu. Zawieszwszy na czas
te uwagi, zysć należy do zwazenia racyow, które Marszałek
bierze do ruiny Funduszu.

*Wnosi Marszałek Sulistrowski: że Gdy Fundusz XX. Karmelitów 1714
Apr: 21 nie jest approbowany przez Konstytucyą, ulega konfiskacie,
i za kadukiem wygranym powinien być przez Marszałka. Niema
Prawa któreby nakazywało legalizacyą Fundacyow na Sey-
mach w tenczas, kiedy one są zaprzysiężone; jest tylko Pra-
wo mocować Konstytucyami te fundusze, któreby były nie za-
przysiężone— Omylnie datą wezwane Konstytucye nie wspierają
wniosku Marszałka; Konstytucya 1669 Vol: 5 fol: 16 pisze al-
bowiem „Dobra dziedziczne na nową fundacyą sine Consensu
„Reipublicae contra Constitutiones oddane, iako prawu przeci-
„wne, et v m ordinationis w sobie mające aby nullitatis były,
Nie czytelną prawdą że te tylko fundusze nie ważne które są
przeciwko Konstytucyi 1655 zrobione? A te które z Prawem zgo-
dne niepotrzebuja potwierdzenia. Jeden warunek z Konstytu-
cyi 1655. zaprzysiężenia rot, przepisana do legalności Fundu-
szow jest przeznaczony. Drugi warunek approbaty przez Seym
nie ma miejsca, iak tylko, kiedy pierwszy nie spełniony. Lecz
obie formalności obok siebie nie są potrzebne. Takie właśnie
jest brzmienie Konst: 1726 którey omylnie wzywa Marszałek, bo
ona pisze „Cavetur aby żaden nie wazył się qualicunque titu-
„lo Dobra Ziemi: lub Miey: do Stanu duchownego (excepta
„fundatione de nova radice) nonnisi pravia Constitutione, Nie-
laskaz to myśl Prawa chcącemu zrozumieć, że nie wolno Ducho-
wnym żadnym prawem, wyiowszy novae radices fundusze, Dobr
posiadać, aż chyba za Konstytucyą. Dwa więc Prawa są dla Du-
chownych do posiadania Dóbr Ziemi: jedne Fundatio podług
Konst: 1655, drugie pravia Constitutio. Unica jest cautela
zaprzysiężadz podług rot, jeżeli zaś kto niechce tej formy za-
chować, albo nie może bez krzywo-przysięstwa, do legalizacyi
funduszu wyrobić powinien Konstytucyą, a zatém wniosek Mar-
szałka jest próżny, gdy iedyny warunek zaprzysiężenia tacto
pectore in facie Sądu jest wykonany, iak poswiadczył Trybu-
nał W. X. Litt: Konstytucya 1655. zakazała Urzędowi przyjmować
do Akt, a Pieczętarzom podpisywać, pod utratą Dóbr i U-
rzędów, takie Tranzakcyje, któreby nie prawnie Dobra Szla-
checkie do Stanu duchownego przenosiły. Możeż więc Sąd*

Gł: dziś powiedzieć że Trybunał zle poświadczył iako Zenowiczowie podług Konstytucji 1633. fundacyę uczynili, że Krzysztof Sulistrowski ile podpisał się Pieczętářzem, i Dobra stracić wszyscy powinni. Nareszcie Konstytucja najpóźniejsza 1768. nayszczelniejszy spor rozwiązuje w słowach „ Konstytucye 1633. „ 1669. 1676. 1726. względem nie oddalania Dóbr Ziemi: favore „ Communitatem stanu Duchownego reassumujemy, i od teraz „ znieszy Konstytucyi sine consensu Rzeczypospolitey fundacyę „ cyi nowych i Zapisów sub nullitate ichże czynić zakazujemy „ A zatem jasna prawda, że wolno było czynić fundacyę do czasu Konstytucyi 1768. sine consensu Reipublicae.

Wnosi Marszałek; że XX. Karmelici mają Fundusz pierwszy 1697. *Julii 1. Jaz i drugiego 1714. Apr. 12. mieć niepowinni, i Dobra Zaświerz z Pomoczem ulagą konf. kacie.* Nie pokazuje jednak Prawa aby Zgromadzenie ze kilku Funduszami istnieć nie mogło. Owszem wolno każdemu ile chceć robić Fundacyow, bez zamiaru, byleby dla ich wagać unikać cautela Juramentu zachowana w formie przepisanej była. Pokażę niżej, iż wolno augere fundationem, byleby nie za pieniądze; ani ex codictamine, lecz ex puro zelo; a teraz schodzę do pokazania, że Karmelici nie mają żadnego funduszu 1697.

Prawda iż Zenowiczowie napisali 1697. Ru Projekt przyszłej Fundacyi Xięży Karmelitów w Szemetowszczyźnie; prawda iż mieli wyznaczyć Plac w Szemetowszczyźnie do wymurowania Kościoła, Klasztoru, Oficyn, do założenia Ogrodu; prawda iż tym Projektem 1697. Julii 1. przyrzekli opatrzyć XX. Karmelitów przyzwoitym Funduszem; prawda iż obowiązali się na utrzymanie 12. Xży w Szemetowszczyźnie i na Erekcję Edificiów Majątek Zaświerz Sabinowski za 50.000 zł; w zastawę XX. Karmelitom poddać, oraz przez Intromissyą w dzierżenie postąpić; prawda że XX. Karmelici jednoczasowym Rewersem obowiązali się Kościół, Klasztor, Oficyny, Ogrody erigować; za *Oyczyzną modlić się*, Msze S. odprawować, lecz to in tantum inquantumby Zenowiczowie projektu dotrzymali, i obietnicę swoje spełnili, *czytać* 1697. Julii 1. Projekt Fundacyi z Rewersem.

Niewziął ten Projekt Fundacyi Szemetowskiej żadnego skutku, Zenowiczowie projektowego Funduszu nie zaprzysięgli, Plac w Szemetowszczyźnie na Edificia wyznaczony nie został, żadne mury ani dla Xży, ani dla Boga niestanoły; XX. Karmelici Zaświerzza w Possessyą nie obiegli, Prawa zastawnego nie zyskali, ani Prokuratora, ani Xży dwunastu niechowali; ani 50.000 zł.; ani najmniejszej kwoty nie wzięli. Zgoła w najmniejszej części Projekt Fundacyi Szemetowskiej wyeksekwowanym nie był. A strony do pierwszego stopnia wróciwszy się, dotąd nulliter względem tego Projektu mają się. XX. Karmelici odebrali swój Rewers, i dotąd go u siebie mają, a Marszałek Sulistrowski ma Szemetowszczyznę bez żadnego Klasztoru i Kościoła murowanego — *wi- dzieć in autentico* Projekt Funduszu, i Rewersalny Obług XX. Karmelitów im powrócony.

Lubo Marszałek Sulistrowski widzi, że w swojej Szemetowszczyźnie nie ma Kościoła Murowanego, Klasztoru, Oficyn, Ogrodów i dalszych Edificiów, lubo zmysłami przekonany jest o Inexystencyi Zgromadzenia XX. Karmelitów w Szemetowszczyźnie; jednak naciąga różne racye, i chce w mówić eksekucyą projektu 1697. Julii 1. dnia, w przekonaniu mylnym, że ten utrzymawszy obalić Fun.

Fundacyą zaprzysiężoną 1714. Apr: 12. w Zaswirzu i Pomoszu. Dowodem Possesyi jest Intromissya Urzędowa, która podług Konst: 1576. Folio 306. jest konieczna. Bez Intromissy, Expulsyi doprowadzić nie można; bez Intromissy próbować Possesyi nie ma sposobu. Ar: 92. i 100. Roz: 4. za iedyny dowod Possesyi exekwowaney Intromissyą brać każą. Niech więc Marszałek Sulistrowski pokaze Intromissyą XX. Karmelitów do Zaswirza i do Szemetowskich Eedificiów w skutek proi ktowego funduszu 1697. Nie złoży iey. i XX. Karmelici nie mają innego wwiązania do Zaswirza i Pomosza, iak tylko w skutek Funduszu 1714. Apr: 12. które tegoż czasu przez Woźnego Apr: 21 w Trybunale było przyznane. A więc iak Intromissy niemasz, tak dowod exekucyi fundacyi Szemetowskiej non existit; a gdy dowodu exekucyi nie ma, wniosek Marszałka jest nader smiały. XX. Karmelici żadnego dowodu u siebie nie utaili, bo komportacyą zaprzysięgli. Probuie Marszałek exekucyą Projektu 1697. Regestrem compo: nis 1801 Januar: 4 do Sądu Exdiwizor: przez XX. Karmelitów złożonym. Cytuje z tego Regestru Kopią zamiany gruntów 1701 Aug: 10 między Giedroyciami a Karmelitami Zaswarskimi nast: 4. A ztąd wnosi, że gdy 1701. Karmelici, zamieniali grunta tym samym Zaswirz posiadali. Zupełnie mylny to argument Marszałka. Bo kopia za żaden dowod brana być nie może, kopia każda jest minuta, Extrakta podług prawa bez autentyków nie nieznaczą. Możeż kopia iedna bez podpisow Akterów, bez żadney legalzacyi pokonać Original przyznanego i zaprzysiężonego funduszu? Lubo kopia żadnym dowodem być nie może, wszakże niebyła ona w sprawie i komportacyi. Nie ma iey Marszałek, w żadnych Aktach nie istnieje. Komportacya zaprzysiężona w tey sprawie niezaymuie pomienioney kopii. Niebyła ona na Dekrecie Ziem: Zawileyskim cytowana; Jakżeż może Marszałek przynosić przed Sąd Gli: te dowody, których nie miał w niższej instancyi? Prawa zakazały wyraźnie, aby nic nowego nie wprowadzano na Trybunał, oprócz tego tylko co było na Ziemstwie. Jeżeli zaś XX. Karmelici na Regestrze Komportacyi 1801 do Exdiwizii umiescili wzmiankę o tey kopii, a spełniając drugą Komportacyą 1804 o niey nie pomienili, nie jest żadnym grzechem. Dokumenta konserwują się, a szpargały zarzuceniu ulegają. Mogła Kopia wzmiankowana zaginąć, i dla tego złożyć iey w drugiej komportacyi nie mogli. Do tego mogli się XX. Karmelici sporządzając Regestr 1801 pomylić, i zapisać datę 1701 zamiast 1721. Bo któż do omyłek wolny? Mylił się nader sam Marszałek kiedy bierze Kopie Dokumentów za fundament sprawy; kiedy wygrana na kopiach gruntować usiłuje. Niemożna nic twierdzić o existencyi pomienioney kopii, o pewności iey daty 1701 lub 1721, lecz to pewna że na Dekrecie Ziem: niebyła, a Konstytucya 1726 bro ni przynosić do Trybunałów nowe dowody, i zakazuje mówić nad sferę wyroku niższej Instancyi. Przeciwnie kopia zamiany służy za dowod XX. Karmelitom przeciw Sulistrowski m. Bo gdy niema zamiany na ziemię autentycznej i przyznaney pod Rokiem 1701, tym samym jest dowod że XX. Karmelici nie dla czego innego nie mogli w tém czasie uczynić legalney zamiany, iak tylko dla tego że niebyli właścicielami gruntów, że nie byli iak tylko Ekspektantami łask Zenowiczow, a zatem

że nie mogli nastawać iak tylko projekta następnych Tranżekcyow. Ztąd więc konkluzya, że XX. Karmelici niebyli w exekucyi projektowey fundacyi 1697.

In rerum natura niemogli wyeksekrować się Fundusz projektowy. Albowiem iestże podobieństwo aby za 2100 złt: Mury podnieść, Edyficja wystawić, i Dwunastu Xięży utrzymać, oraz posługę Kościelną opatrzyć? Projekt fundacyi Szemetowskiej obowiązał XX. Karmelitów do zdawania kalkullacyi z prowentow od summy 50,000 złt: Zenowiczom. Marszałek posiada Fundum Szemetowszczyzny po Zenowiczach, a zatem ma archivum, czemuż nie znajdzie w Papierach jedney kalkullacyi XX. Karmelitów, ieżeli chce przekonać o exekucyi. Słowa, „Nim przyjdzie, do opatrzenia tego funduszu,, dostatecznie przekonywają, iż był projektem doczesnym, przynosząc te obiasnienie, iż Zenowicowie mieli chęć zrobienia przyzwoitey Fundacyi.

Sam Marszałek dowodzi że fundusze nie zaprzysiężone są nikczemne; iakież obok tego może wmawiać że Fundusz projektowy 1697 iest ważnym? Jak popiołów Zenowiczowskich zgromadzić do zaprzysiężenia nie ma mocy, tak żadną siłą utrzymaniem projektu nie wywróci fundacyi zaprzysiężoney 1714. Ponieważ XX. Karmelici nie mają w Projektowym funduszu wyrazów iakie Zenowicowie w ostatnim umieścili, „Nakoniec aby ta fundacya, przez iakowych złośliwych ludzi i chciwie pragnących albo „wydzierających cudze osiadłości wzruszoną niebyła,, przy- „sięgamy,, przeto odstępują Marszałkowi pierwszego a drugiego naysolienniey jako własności skarbowey bronią.

Wnosi Marszałek, że gdy Zenowicowie zrobili na Zaswirz i Pomoże Fundusz przyznany i zaprzysiężony 1703 gbra 10 dla XX Karmelitow Zaswirskich, tym samym fundacya 1714 na też Zaswirz i Pomoże upaść powinna, a Fundusz Szemetowski 1697 nie zaprzysiężony za ważny utrzymany być musi. Prawdą, iż Zenowicowie w Dokumencie 1703 gbra 10 podpisanym, a w Trybunale W. X. Litt: gbra 12 przyznany, oraz formą i rotą w Konstytucyi 1635 przepisany zaprzysiężonym, dali niemylny dowód stateczney chęci ufundowania XX. Karmelitow Zaswirskich, i wysłużenia się, iak piszą, opatrności za iey osobliwsze dary. Prawdą iż zapisali XX. Karmelitom majątek Zaswirz Sabinowski do ich utrzymywania, oraz zapisali drugi Folwark Pomoże z którego utrzymywać Kościółek w Szemetowszczyźnie pro filia tymże XX. Karmelitom nadający się, zastrzegli. Prawdą, że to uczynili nie wziawszy żadnych pieniędzy, ani z iakiego kondyktu, bo na tym sub fide honore et consensientia przysięgli. Świadcztwo Trybunału każe wierzyć o wykonaney aktualnie przysiędze, a pobudki rzadkiey pobożności niepozwalają myśleć, iżby krzywo przysięgli. — A zatem podług Konstytucyi 1635 i 1726 ta akcyja żadney reprobacyi ulegać nie może. — Prawdą, iż XX. Karmelici w exekucyą nie weszli, aż za Funduszem 1714 Apr: 12, który zawmuie tenże Zaswirz i też same Pomoże bez żadnych przydatkow i uszczupień; lecz że iest de nova radice bez wziętych pieniędzy, i w tym tytule zaprzysiężony, niemniej przeto iest ważnym. *Widzieć* 1703 gbra 10.

Jakimże więc sposobem pośredni ten Akt może zatwierdzać Fundacyą projektową pierwszą, a niszczyć fundacyą wyeksekrowaną ostatnią? Szemetowszczyzna dobrze daleko, bo o milę leży od

Zaswirza. Oba są dwa wcale oddzielne Funda, w pierwszym jest dwór dawniej Zenowiczow teraz Marszałka Sulistrowskiego, w drugim jest Klasztor XX. Karmelitow Zaswirskich. Jaką siłą Marszałek przeniesie mury Kościelne i Klasztorne z Zaswirza o milę do Szemetowszczyzny? Jakim przemysłem edycja Zaswirske postawi w Szemetowszczyźnie. Jaką sztuką ogrody i wszystkie plantacye przeadzi? Wprowadzeni za przysięgą Zenowiczow 1714 Apr: 21 urzędownie przez Woznego XX. Karmelici do Zaswirza i Pomoza do Ru 1777 przez lat 60 nie zakłóceni, potem przez czas krótki Kadukami straszni, po czém od Ru 1783 znowu spokojnie aż do 1804 przez lat 19 mieszkając, nie mogą być z ziemi skarbowey wyrugowani bez szczególney Marszałka przemocy.

Jeżeli fundusz posrzedni 1703 zdolny jest utwierdzić fundacyą projektową pierwszą 1697, toć korroborując sam niszczyć nie może, bo jeżeli ma moc do ustalenia, sam onć mieć musi do utrzymania się. A zatem dla czegożby upadał Fundusz ostatni 1714, gdy nie zawiera, iak tylko to, co średni? Marszałek Sulistrowski nazywa projekt pierwszy niezaprzczonym Funduszem, ważnym, a mieni Akt drugi zaprzysiężony przyfunduszkiem nielegalnym do pierwszego bezprawnie przyłączonym. Lubo Przyfundusze wolno de nova radice sposobem 1635 przepisany sporządzać, jednak Akt 1703 nigdy tego tytułu mieć nie może. Bo w tytule Funduszu de nova radice sporządzony, bo XX. Karmelici nie więc y nad to co on zawiera nie posiadają; do czegoż więc mógłby być przyczyniony? Z fundacyi 1714 otrzymali XX. Karmelici Zaswir i Pomoze, które dotąd posiadają. Jeżeli więc podług mniemania Marszałka Zaswir i Pomoze są przyfundowane, niech powie do czegoż one są przyczynione? Summ zadnych nie mieli, w Szemetowszczyźnie nie byli, więc gdy osiedli w Zaswiru i Pomozu, nie istnie to pierwsza fundacya 1714, która w teyże treści 1703 ogłoszoną została, lubo w zu pełną natenczas exekucyą nie weszła.

Dowodzi Marszałek Sulistrowski, że Akt 1703 był exekwowany przez XX. Karmelitow, lubo Intromissyi w tey dacie do Zaswirza i Pomoza nie składa, a wiadomo że possessya nie zaczyna się, iak tylko od czasu wwiązania, gdy te więc nie nastąpiło iak w Ru 1714 Apr: 21, od tego więc czasu logicznie possessyą XX. Karmelitow liczyć wypada. Przeciwnie składają XX. Karmelici swoy Rewers 1703 wydany, a za niezgodzeniem się w ufundowaniu zgromadzenia powrócony nazad, i dowodzą, iż za ostatnim funduszem, na który ich Rewers w Szemetowszczyźnie naydnie się, naylegalniejsze jest dzierzenie. Szczegulniey Marszałek dowodzi exekucyi Funduszu 1703 Manifestem od Kaznowskiego w 1707 na XX. Karmelitow Zaswirskich o expulsyą z Pomoza uczynioną, oraz dowodzi Remissą Trybunalską 1710 z instencyi tegoż Kaznowskiego z XX. Karmelitami zyskaną. Rozumiećby można, że Kaznowski jedynie dla tego Manifestował XX. Karmelitow, że im Zenowiczowie Dokumentem przyznany Pomoze zapisali, i że do Trybunału pociągnął nie iako Possessorow, lecz ex re Fundacyi, bo Remissa poszła oczewiście z Zenowiczami, iako sprawy Aktorami, a XX. Karmelici lubo nie stawali, kondemnowanemi nie byli. Bliżey więc uważać, iż w rzecz pienną wdawać się niechcieli. To jednak pełna, że Intromissyi nie mają.

Wszakże Marszałek Sulistrowski jeżeli wyprobuje posseyą XX. Karmelitów w 1703 i Exekucyą Funduszu na Zaświrzu i Pomożu w tej Dacie, nie tylko niezaszkodzi XX. Karmelitom, owszem wesprze to przekonanie, że za Funduszami dwukrotnie na jedną rzecz zaprzysiężonemi, dwukrotnie Formą wedle Konst. 1635 sporządzonemi, trzymają Zaświrz i Pomoże. Lecz nigdy niepokaze, iżby za pierwszym trzymali Szemetowszczyznę, za drugim nowy przydatek, a za trzecim iakiś przyzwanie. Bo że wszystkich ta jedna konkluzja, że nie więcej nieposiadają, jak tylko to co od razu zapossydowali, a co nayurzędowniej trzymają.

Zarzuca Marszałek, że Pomoże za złr. 5000, a Zaświrz Sabiński, za 50,000 XX. Karmelici nabyli. Nigdy tych summ XX-za nie mieli, nigdy ich niepożyczali, i Xiegi Kapituły całej Prowincyi nieświadczą, aby złoty jeden był pożyczony Zenowiczom. Żadnego Procederu z Zenowiczami niesformowali, żadnych przeyszkow nieotrzymali. Y jeżeli nie dosyć dowodu z przysięgi Zenowiczow XX. Karmelici od siebie dodają Jurament, jako żadney ilości Zenowiczom niepostąpili, i jako z samey ich pobożney hojności są fundowanemi w Zaświrzu i Pomożu.

Wnosi Marszałek, że Fundusz 1714 Apr. 12 jest Przyfunduszkim drugim do Fundacyi 1697 Szemetowskiej? a przeto robi konkluzyę że upaść powinien. Pokazałem wyżej, że fundacya Szemetowska nigdy do skutku nie przysła, a zatem dodatek być niemoże do tego, co nigdy nie było, lecz Fundacya 1714 jest sama z siebie pierwszą, i nowym założeniem Zgromadzenia XX. Karmelitów, co jasnie wykazuje się z Juramentu przed Trybunałem od Zenowiczow wykonanego, którego słowa „ Przed nami Sędziami „ Głównemi . . . JWW. Zenowiczowie wprzód dosyć czyniąc „ Konst. Roku 1635 Jurament in facie Iudicij tacto pectore wykonali in eam roham, sub fide honore et conscientia Deum „ Testamur, iż tę Fundacyą czyniemy de nova radice z Dóbr naszych własnych, żadnych za nie pieniędzy nie wzięwszy, sine „ ullo conductamine, ale ex puro zelo et propria mera liberali- „ tate nieczyniąc nic in fraudem Konstytucyi, 1635 i Prawa po- „ spolitego, „ potem przyznali. „ Czytać. 1714 Apr. 12 czyniony, a 21 przyznaną, zaprzysiężony i wyexekwowany Fundusz z Intromissyą.

Ratyfikowali Zenowiczowie tym Funduszem swoją pobożną wolę dwuma uprzedniemi Aktami ogłoszoną, ażeby nic in dubium vocari niemogło; z tej jednak korroboraty wybierając słowa niektóre Marszałek, sens udzielny formuły, dla pokazania exekucyi pierwszych, celem aby zruinować ostatni. Czytanie zaś całego Funduszu nie inne da pojęcie, jak tylko te, że Zenowiczowie przyprowadzają do skutku myśli swoje 1697 i 1703 oświadczone, że po załatwieniu Kaznowskich Małżność Salinowską i Pomoże wolną swobodną nie onerowaną de nova radice fundują dla XX. Karmelitów, że wkładają obligacyą na XX. Karmelitów in futurum jeszcze po wymurowaniu Kościoła utrzymywać 12 Zakonników w Zaświrzu a 2 w Szemetowszczyźnie przy Kościółku Filialnym, że bierze Rewers od XX. Karmelitów jako odprawiać będą pięć Mszy w Zaświrzu, a trzy w Kościółku Filialnym co Tydzień; że nakoniec zaprzysięgają tę Fundacyą de nova radice, aby ludziom złośliwym i ultro cudze osiadłości wydzierającym

zagrozić podstęp? Czytać Fundusz, z którego zważyć następne słowa:

„Jż my mając z nieograniczonej dobroci Boskiej osiadłości w W.
„X. Litt: a między innemi Maieństwo Zaswirz Sabinowski z Fol-
„warkiem Pomoże, chcąc dla osobliwej czci i Chwały Boga Ma-
„ryi za wielkie i hojne dary pokazać wdzięczność za żywota
„naszego, abysmy sami nie przez Exekutorow po śmierci naszej,
„umyśliliśmy i postanowili ufundować Fundacyą 1697 enigowa-
„ną i założoną; wyżey pomienioną Maieństwo Zaswirz z Fol-
„warkiem Pomoże ziemską niepienną XX. Karmelitów jure per-
„petuū et irrevocabilis Fundationis nadaemy, Intramittui-my,
„wlewamy, Prawa, Przywileje cedujemy, oraz obligujemy Jmciow
„aby da Bóg po wymurowaniu Kościoła mieszkało 22 Zakonników,
„Oblig zaś wkładamy iako sami submitowali się osobliwym nam
„danym skryptem 5 Mszy S. na Tydzień odprawić, przy Ko-
„ściele zas Szemetowskim podług uczynion-go w Ru 1705 u Sądu
„Głł: Trybunału na dniu 12 gbra przyznanego Funduszu po-
„winni będą trzy Msze S. w Tydzień odprawiać. Względem
„którego nabożeństwa wolnili mocni będą XX. Karmelici tych Dóbr
„Zaswirza Sabinowskiego i Folwarku Pomoża trzymać, używać,
„bez żadnych od nas i Successorow naszych pogotowiu obcych
„ludzi przeszkod, pod zaręką „Nieczytelnaż prawda, że nie by-
„ło Fundacyi, i iey niebyłoby może, gdyby Zenowiczowie nie
„spuszczając się na Exekutorow za życia, iey nieuczynili.

Chociażby Marszałek był szczęśliwym dowieść Exekucyą Aktu 1703,
lubo on niema dowodu Intramissyj, niczego innego niedowiedzie,
iako tylko, że XX. Karmelici posiadali toż samo, co za Intramis-
syą w 1714 głośno posiadli, lecz nigdy narzucić nie trafił Proie-
ktowego Funduszu 1697 nigdy niezmusi do wymurowania Kościoła
w Szemetowszczyźnie, nigdy ich nieznagli do wystawienia w Sze-
metowszczyźnie Edificiow za złł: 2100. Nigdy nie uświęci tego
Proiektu przysięga przyzwoitą. Nigdy Kalkulacyi z Intrat
niezyszcze, bo na to wszystko wrócił im Rewers. Lecz zmusi
do Exekucyi tego, czego jest Ewiktorem, na co ma w Archivum
Rewers, zmusi do odprawowania 8 Mszy i innych obligacyów Re-
wersem 1714 opisanych, a sam zostanie w obowiązku protekcji
Zakonników fundowanych przez swoich Antecessorow.

Jeżeliby Marszałek miał te przekonanie mylne, że dwa Fundusze bydż
niemoga, toż zważyć powinien, że odpowiednie są dwa Kościo-
ły w Zaswirzu i Szemetowszczyźnie, że podwójne jest XX. Karme-
litów mieszkanie, że podwójne są ich obligacye. Na zasadzie
Marszałka trzebaby zredukować do jednego wszystkie Klasztory
XX. Karmelitów, aby jeden Klasztor za jednym wysta-
wał Funduszem, w całej Prowincyi Litt: Lecz XX. Karmelici
Zaswirscy dlapokazania że nic nie trzymają nad to, co im Fundusz-
ostatni 1714 nadał, oświadczają Skarbowi Monarszemu, iż nie wię-
cey nie użytkują, a iako nie exekwowali Funduszowych Proiektów
1697 i 1703 tak siebie zachowania przy Funduszu jednym 1714,
proszą. Lecz pokażą niżej, że wolno mieć jednemu Zgroma-
dzeniu kilka Fundacyow od kilku osob, byleby one formalnie
sporządzone były. A zatem przeświadczą, że gdyby wszystkie
trzy Fundusze iedneyże rzeczy niezaymowały, mogliby z każde-
go poudzielnie korzystać.

Wnosi Marszałek Sulistrowski że Fundacya XX. Karmelitów nie jest de nova Radice uczyniona, a przeto konkluduje, że Fundusz 1714 Apr. 21 zaprzyszczony upadać powinien. Roku 1714 zaprzysięgając Fundusz Ziennowiczowie wzięli Boga za świadka, iż de nova radice fundacya czynią, dziś XX. Karmelici Deum testantur iż żadnych pieniędzy nie dali, iakże może Marszałek wmawiać alienacyą Dobr Ziemiskich; iakże może Jurament przeciw Juramentowi stawiać, chybaby mimo odległość czasow periurii chciał dowodzić Popiołom Zenowiczow, którzy na usprawiedliwienie swoje z nikąd oprócz ex Archivo Marszałka dowodow złożyć niemoga.

Wszakże Marszałek zle rozumie znaczenie wyrazu *de Nova Radice*, kiedy tłumaczy, że nova radix znaczy jeden pierwotkowy fundusz nie mogący być pomnożonym. XX. Karmelici dowodzą; że fundatio *de nova radice* znaczy Fundusze de puro zelo; de mera liberalitate, sed non de conductamine & lucro — Ar. 17 Roz. 3 i Ar. 1 Roz. 7 tę pewność dają, że każdemu wolno podług woli swoją własnością rozrządzić. Przywileje Królów nieograniczoną władzę nadały Szlachcie użycia ich własności — konstytucya 1655 niesciemnia tej wolności, tylko formę legalizacyi zapisow Duchownym przydała, nie zakazała iak tylko Duchowieństwu nabywać Dobra kupnem, legacyą zaitawą, Przeżytkiem, a zartym jasno, że wolno każdemu robić formalne fundacye, że wolno fundować ten albo inny Zakon, Szpitale albo Instytuta. Nie zakazuje nikomu żadne Prawo zrobić kilka dobrych uczynkow: jeżeli więc jeden Obywatel może fundować Karmelitów dwoiakiey reguły, może niechibnie ufundować dwa Kościoły jednegoż zgromadzenia. Jeżeli więc mocen dwie udzielnie robić fundacye, zaprzeczyć nie można iżby nie był władny one wiedną spłyć, zamiast dwóch gmachow, jeden dwa razy w iększy wystawić; zamiast rozdzielonych modłów, w jedno miejsce dwie liczby Zakonników złączyć, i w jednym Kościele chwałę Bożą pomnożyć. Jeżeliby fundatio de nova radice znaczyła ufundowanie pierwotkowe, zaczął Prawo scierpiałoby tyle Klasztorow Zakonu S. Franciszka, tyle zgromadzeń S. Kalesantego w W. X: Litt? bo podług tłumaczenia *novae radice* przez Marszałka każda reguła niemogłaby mieć iak tylko jedną pierwotkową fundacyą, a każdy Klasztor niemógłby mieć tylko pierwotkowe opatrzenie. Przecież Tysiąc przykładow z Konit: 1669, 1667 iż każdy fundusz może być pomnożony.

NP. Karmelitom Wileń: Burmistrz Dubowicz przyczynił Kamieniec i Kon: 1655 ab oneribus Reipublicae libertowwła. Karmelici Lidzey mają swe fundusze z ręki Adama Nurbutta, Jerzego Domaszewskiego i innych, a przecież Konit: 1676 Folio 433 nie tylko zbioru funduszow mienaganila, lecz od ciężarow civitatis uwolniła. XX. Karmelitow Krupezyckich Fundacya od Nestorowicza i od Wolfski z Konit: 1717 zyskała approbatę, Fundacyą Karmelitow Władysławowskich Dobrami Mayszlami pomnożono. XX. Karmelici Grodzieńscy przez Andrzeja Kotowicza ufundowani, potem Wsią Kazimierzowką przez Gazubę Łowczego opatrzeni, późniey za Przywilejami Królewskimi Gruntami Grandzickimi i Placem Łazarowkim zwiększeni, zyskali Konit: 1714, iż do ich Funduszu daleko późniey dodane Wsie Szudziałow, Wybranowce i Słuska przez Hrehorego Kotowicza, od ciężarow na wieki uwolnione zostały. Jezuitom Wileń: dodana została Wieś Łoczewicze, 13 Morgow w Rzeszy i Kamienice Bildzinkowka i Eliaszwówka. XX. Kamelduli Po-

Pożayscy ufundowani przez Paca, zwiększeni Pokołnikami i Woyzkunami, potem Dulmianami i Jackowkiem, mają wyrazne jeszcze w Konst: 1667 wezwanie każdego kto by chciał „*augehdi* „*eandem fundationem*. Fundacyi Zyrowickiey Bułę dodano Wieleż Funduszow każdy Radziwiłł sporządził? Sześć Zakonow w Nieświżu jednym pozostało z Fundacyi tego Domu. Jeż jeszcze Funduszow tej Familii w Wilnie, Kieydanach, Bierzach, Olyce Białeje &c. A zatem *Fundatio de nova radice*, nieznaczy Fundacyi pierwsiatkowej niezdolney urosnąć. Nakoniec wyrazy Konstytucyi 1726 przekonywaią naydostateczniej, iż wolno do Existujących Funduszow nowe przyczyniać, i dodawać; na dowod sens cały wprowadza się „Jednak iż po Konst: 1635 wiele Kł „sztorow i Zakonow, wiele Dóbr *prætextuosis Fundationibus non* „*secundum dispositionem* Konst: 1635 *circumscribam factis po* „*przyczyniali*; przeto *cavetur* aby żed-n niewazył się Dobra Ziemi: „do stanu Duchownego *avellere*, i takowe Dobra *confiscationi* „*subiacere* mają. Więc supponując że Fundusz 1714 jest Przy- „funduskiem; nie inny można z tych wyrazow sens zrobić, iak tylko ten „jednak iż po Konst: 1635 Klasztor Zaswirski i Za- „kon XX. Karmelitow Dobra Zaswirz i Pomoście nie *prætex* „*tiosa Fundatione sed secundum dispositionem* Konst: 1635 *circumscripam* *Facta poprzyczyniali*, przeto takowy Fundusz nie „jest alienacją Dóbr Ziemi: i Dobra Zaswirz z Pomoścem *confiscationi* *subiacere* nie mają. —

Gdy więc *Fundatio de nova radice* nieoznacza Funduszu pierwsiatkowego urosnąć niemogącego, więc oznaczać musi to, co rota iuramentu zawiera — Bo dla czegoż pozwolono każdemu *quascunque* dla Duchowieństwa *facere Inscriptiones*, z obowiązkiem przysięgi jedynie do legalności przywiązany? Jurament powinien być te Inskrypcye ewinkować, iako one niebyły skutkiem danych pieniędzy; przezyskow, podstępów, iako z gruntu bez zadney zasady stały. Wolność czynienia *uszelakich* zapisow dla Duchownych pod jednym warunkiem przysięgi, dowodzi, że Prawo chciało mieć dowód iako one niebyły prowokowane przez żadne insynuacye, ani poparte iakiemikolwiek sprężynami, lecz prosto same z siebie nastaly. Wstęp do Konst: 1635 nayciśniej dać poznać znaczenie wyrazow. Pisze albowiem Konstytucya: ponieważ z Dóbr Ziemskich stan Rycerski zaszczyca przeciwko Poganom piersiami swemi bezpieczeństwo Oyczyzny i całego Chrześciaństwa, ponieważ te tak wielkie Præsidium Kościoła i wiary świętey z Dóbr Ziemi: niszczyć nie powinno, a zatem stan Rycerski jedynie ma Dobra Ziemi: posiadać, lecz że nikomu bronno bydź niemoże rzadzić się swemi Dobrami podług woli, a mianowicie w służbie Bożej: przeto każdy robiąc dla Duchownych iakikolwiek zapis, ma przysiędż iako to czyni z pobudek pobożności, a zatem *de nova radice Fundatio*, znaczy Fundacyą bez żadnych oprócz pobożności pobudek nastala. Konkluzya więc, iż Fundusze i przyfundusze, mogą nastawać *de nova radice*, i że zewszed miar Fundacya Zaswirza i Pomoza 1714 będąc jedyną dla XX. Karmelitow, będąc zaprzysiężoną, jest ważną, i poruszoną bydź niemoże, obaczyc należy, czy Marszałek Sulistrowski ma prawo kłócenia XX. Karmelitow.

Dawnoć przecina drogę napaści Marszałkowi. Konst: 1778 postanowiła „aby każda Possessya Duchowna i Swiecka, Prawu kadu-

„ka podlega' mogąca, od 50 lat prawnie niezakwestyonowana,
„iż ani Przywileiem, ani Jurysdykcyjnym Processem wzruszona bydź
„niemogła. — Od Roku 1714 Fundacyi, do 1777 wzięcia kadu-
„kow minelo lat 63, a zatem zaszła dawność. Kaduki na prae-
textuosas Fundationes, wendycye, legacye niezaczely się, iak od
Roku 1726 w lat 12 po uczynioney Fundacyi Zaswirskiej, a za-
tém ona ullo modo niepodlega zakłóceniu, chociażby i zła
była. —

Chodźko i Przysiecki przeleli kaduki Przeciszewskiemu 1786 po odby-
tym procederze w Assessoryi Litt: i Dekrecie Comportationis
1785 Febr: 17 skonczonym. Od czasu tego Dekretu nabywszy
Przeciszewacy kaduki milczeli ciagle, żadnego kroku nieprzedsię-
biorąc za czasow Rzeczypospolitey. Milczeli potem za Rządow
Rossyi, aż do Roku 1804 Marca 12, kiedy Marszałek wlewek
od Przeciszewskich i ich nieletniego Brata nabył, i Karmelitow
przez Proźbę do Sądu Gł: zakłócił, sam Marszałek wyjaśnił p.
Proźbę, że cały proceder na Dekrecie comportationis 1785 zawist,
i Sąd Gł: rezolucyą swoją dnia 24 Marca 1804 Sądowi Ziem:
Zawiley: od tego stopnia dzieło roztrząsać poruczył, a zatem
od Roku 1785 przerwane go proceder, do datty 1804 zaczęcia
onego lat 19 blisko minelo, co składa dwie blisko Ziemskie da-
wności, a niszczy zupełnie Przywileie. Bo Ar: 33 Roz: 1 stano-
wi, że Przywileie i Listy Królewskie lat dziesięć nie exekwowane
i niepoparte, moc i znaczenie tracą. Tedy i Listy nasze i da-
ta takowa potén żadney mocy mieć niema.

Ukaz Jmiejny 1787 Junii 28 w Guberniach pierwszy inkorporacyi
Kraioy Polskich ogłoszony, i po przyłączeniu Xstwa Litt w nim
opublikowany, przyszłość i przeszłość zajmujący, dispute dawności
konczy, bo pisze „Manifestem naszym w dniu 12 Marca 1775
„Roku postanowiwszy, że wszelakiey natury sprawa czyli uczy-
„nek kryminalny który w ciągu lat 10 nie zrobił się glosnym,
„powinien podpadać wiecznemu zapomnieniu. Prawo takowego
„dziesięcioletniego terminu rozciągamy i do wszystkich spraw
„Cywilnych iuż to między Obywatelami Prywatnemi, iuż to mię-
„dzy Skarbem i nimi, A przeto o ruchomy i nie ruchomy mają-
„tek, kto nieuczynił lub nieuczyni prawnego poszukiwania przez
„lat 10, albo też rozpoczawszy one przez lat 10 popierać nie-
„będzie, takowe poszukiwanie skassowane, a sprawa wiecznemu
„milczeniu podana bydź powinna. A że Marszałek nieuczynił
prawnego poszukiwania od 1785, do 1804 Mar: 24, konkluzya więc z
tego Ukazu nastąpić musi.

Marszałek Sulistrowski nullus Actor pretensionis. Kaduki dwa jeden w Pło-
cku, drugi w Trybunale aktykowane, są nikczemne, bo ab origine
w Metrykach niezaiawione. Jak Konst: 1635 zagroziła Duchowień-
stwu, tak 1768 tęmę napastnikom położyła, pisząc „Przywileie
„gdyby per oblatam do tychże Metryk naypóźniej w Rok
„podawane niebyły, tym samym za nieważne poczytane bydź
„mają. „Nieważne także Przelewy kadukow od Chodzki i
Przysiedzkiego wydane Przeciszewskim, bo nie są w Aktach
Powiatowych Oszmiańskich zaiawione, iak Ar: 2 i 3 Roz: 7
disponują, iak Konst: 1768 postanowiła „Tranzakcyę wszelkie
„tak wieczyste iako i doczesne, ręczne, dożywotnie, i zapisy
„w obcych Grodach lub Ziemstwach zeznane, a podług Statutu
„W. X. Litt na pierwszych lub też powturnych Rokach w cza-
„sie

„sie pokoju sposobem oblaty do Xąg własnego Woiewództwa
„lub Powiatu gdzie Dobra znajdują się; a w czasie niepokoju,
„po uspokoiniu w Rok i Niedziel sześć niebędą przeniesione,
„takowe tranzakcyje niszczy, i za nieważne w każdym Sądzie
„mieć chcemy „Złe kaduki, bo w Matrykach nieławione. Złe ich
Przelew, bo do Xąg Pttu Oszmian: nieprzeniesione. Zły na-
resztę Przeław od Przeciszewskich Marszałkowi, bo nieprzyzna-
ny, w Xigach Pttu Oszmian: nie oblatowany, bo od Małole-
tniego wzięty.

Jeżeli Marszałek tak gorliwy za Exekucyą Prawa o alienacyi, niech
równie ulega exekucyi tegoż Prawa co do przenosu zapisów w
Akta Powiatowe. Jeżeli tentuie o Zaswirz i Pomoście tytułem jakby
nie formalney fundacyi; niech się odważy dla podobneyże nie-
formalności wlewkę ich skutek utracić. Konst: 1655 zakaza-
ła Urzędowi pód utratą Dóbr i dostoięństw przyjmować funda-
cye nielegalne, Konst: 1768 nakazała wszystkim Urzędowi mieć
za nieważne wszelkie tranzakcyje w Aktach Powiatowych nieła-
wione, a zatem gdy fundusz był zaprzysiężony, słusznie Trybu-
nał go przyjął, a gdy Wlewki i Przelewki dotąd nie są w Osz-
mianie. Oblatowane, więc Sąd Gł: onych nieprzyymie.

Ewikcyą broni Marszałkowi zakłócać XX. Karmelitów. Bo iak pogodzi
Wlewki, które pobrał z Ewikcyą którą oprysięgli Zenowiczowie?
iak tytuły obroncy i przeciwnika z sobą pojedna? godziważ
przeimiana z Patrona w oskarżyciela? Niemoga XX. Karmellici
chcieć się z Modlitwy którą za swych Fundatorów offiarują, ale
czyż może Marszałek upewnić iż ta offiara niepotrzebna, i że
dusze Zenowiczow leży niechęć? niosą XX. Karmellici: postano-
wione modły za mieszkańców Szemetowskich; ich Dziedzic możeż
one odrzucać? jeżeli modlitwa podług ustaw Religii w Kraiu bę-
dącej i wielu Konstytucyami uświęconey, iest rzetelnie pożyte-
czną, możeż bez sprzeciwieństwa tymże Ustawom Marszałek Su-
listrowski odbierać to Dobrodziejstwo swym poddanym? te uwa-
gi przyszłości, tyle są mocne albo słabe, ile przekonanie o na-
szym Dogmacie iest głębokie, albo żadne. Jeżeli zaś Dziedzic
Szemetowszczyzny potrzebuie jeszcze Zaswirza i Pomościa na
opędzenie potrzeb doczesnych, barzciej piętnastu ubogich żąda
utrzymania życia. Może Xięża nie są pożyteczni, lecz któż za
ręczyć zdoła, iż iest pożytecznieyszy?

*Zaszyły okoliczności, dla których Marszałek chociażby miał dobre Kaduki, i ich
nabyć, chociażby nieprzemilczał dawności, chociażby nie był Ewi-
ktorem, chociażby Fundusz był nielegalny, niemoże wygrywać D.br
Duchownych.* Za czasow Polki Dobra Ziemskie wysyłały swych
Dziedzicow na obronę Oyczyzny, i dla tego Narod postanowił,
aby liczba Dóbr Ziemi: nieumniejszała się — Dziś XX. Kar-
mellici z Zaswirza i Pomościa w równey dały proporecyi obrońcow
Kraiovi, iak Marszałek wysyła z Szemetowszczyzny. Za Polski
Król poruczał Kadukiem Szlachcicowi konfiskatę Dóbr alienowa-
nych, aby z nich pierśie nadstawił Poganom, za Wiarę i Oyczy-
znę; dziś Marszałek jeżeli nie powiększył Præsidium Kraiu do-
tąd swoją osobą z Szemetowszczyzny; nie będzie zmuszonym do tej
ochoty z Zaswirza, i Pomościa. A zatem gdy ustały przyczyny
niepozwalające alienacyi, existować nie mogą i skutki w konfis-
kacie Dóbr alienowanych — Rząd trudni się bezpieczeństwem
Kraiu, tenże Rząd Dobra Dachownych za swoje ogłosił, iakimże
tytułem partykularny może rozciągać konfiskaty? Dawniey szko-
dliwi Kraiovi były alienacye, dzisieyszemu Rządowi są poży-
teczne; dawniey zabronione, dziś Ukazem pozwolone. Jesliby z Konst:
1655. Dobra Zaswirze i Pomoście za alienacyą to iest za nie-
stawienie Szlachty na obronę Oyczyzny miały ulegać konfiska-

cie, z tegoż Prawa Szemetowszczyzna trzy razy już byłaby skonfiskowana; bo równie nie posłata swego Dziedzica na pogromienie nieprzyjaciół. — Co wyraznie pomianiona Konst: postanawia przez słowa „Uważając że stan Rycerski wziął na się obowiązek „służby Wojennej ratione (terrestrium) bonorum, aby to tak „wielkie presidium Kosc ołowi nieniszczano, postanawiamy (na „Chwał Boga i catość Rzeczypospolitej respektując) iż Dobra Dzie- „uczne Ziemskie niemogą być alienowane Pana w Statutach de „expeditione bellica „Art: zaś 1. R. 2 o tej karze tak pisze „a kt. by ze Szlachty Rycerstwa mając Imiona Ziemskie wojny „nie służył, ten Imienie swe traci na Rzeczpospolitą, i na nas Hospo- „dara — Ta, a nie inna jest myśl Prawa, karać konfiskatą za grzech odjętej Wierze i Oyczyźnie Obrony — do daty Konst: 1726. niema konfiskaty na Dobra alienowane, ani przez Króla, ani przez Cessye Kadukowe, oprócz tylko jedney kary de expeditione bellica opisanej — Jeżeliby więc Marszałek Sulistrowski mógł skonfiskować Skarbowi Monarszemu Zaswierz i Pomosze, równą koleją, za jeden grzech skonfiskowałby Skarb musiał Marszałkowi Szemetowszczyznę. W Dobrach Duchownych Skarb Monarszy używa Lasy i one directe ma pod swoją opieką; za Polikich zaś czasow Dobra Duchowne były niedotykane — a zatem co w tenczas nader szkodliwe było, dziś jest nader pożyteczne. Za Polski Fundusze uwolnione były od Staćców, Chł-bow, Noclegow, Obozow i innych powinności; dziś Rząd musi osobną składać opiekę, aby dobra Skarbowe więcej nad Ziemskie uciskane nie były. Konkluzya więc, iż Funduszu XX. Karmelitów Zawirskich ruzyc nie można, i że dziś lepiej jest rzeczą zostawić, in statu quo existują.

2do. §.

Prosi Marszałek Sulistrowski ukarania XX. Karmelitów za Kontrawencyą Dekretowi 1785 Febr: 17 Assessorii Litt: przez niezłożenie komportacyi dopełnionej.

B. Prawda że Komportacya Dekretem Assessorii decydowaną była, lecz i to prawda że Kontrawencyi nie zrobili. Dekret nie przeznaczył fixe terminu na komportacyą. Kiedyż więc mieli XX. Karmelici ona dopełniać? W którym czasie, i gdzie jest oświadczenie Przeciszewskich o chybioną komportacyą? Dekret Assessorii przeznaczył komportacyą circa principale do Kancellarii Sądu Zadwornego. Gdy po Dekrecie comportationis Przeciszewski sprawy niepoparł, i zapomnieniu oddał; Kiedyż mogli i dokąd składać papiery? Gdzież oświadczenie o sprzeciwieństwo? Gdzie powtórny Dekret Assessorii? Bez terminu, bez oświadczenia, po dziewiętnastoletniej dawności, po zgaszonym Sądzie Zadwornym; jak może Marszałek taką kwestyą wnieść. A zatem Sąd Gł: uchylić raczy zażądane niesłusznie Pány, a utwierdzić Sądu Ziem: Zawil: Dekret. Do najbliższego o rzeczy przekonania, czytać 1785 Febr: 17 Dekret Assessorii.

Gdyby Przeciszewski niezaniechał napastnego proceduru, złożyliby XX. Karmelici w następnym sprawie przypadnienu Papiery. Posłali Archiwum Zaswierskie do Warszawy i Grodna. Oddali wszystkie Papiery na ręce zasłego Białoszewicza Adwokata. Miałby więc Przeciszewski satisfakcyę, gdyby przyszedł do Sądu. Gdyby Marszałek pociągnął XX. Karmelitów do Assessorii, miałby spełnioną komportacyą circa principale. Czytać Rewers Białoszewicza, i Regestr przesłanych Papierów do Komportacyi przez X. Hałuzę Przeora podpisany.

Niech

Niech się zastanowi Marszałek z kim zaszedł Dekret 1783 compo-
tationis, i na kim Pen Kontrawencyjnych żąda. Przeor Hałuza
został obowiązany do komportacji, zaczęły X. Walewicz na
ten czas jeszcze podobno w zakonie niebędący miał dziś
pokutować? Zaczęł Marszałek niema w Procederze X. Hałuzy,
i czemuż na nim Pen nie żąda? Myślą nawet dzisiejsi XX.
Karmelici Wyrokowi 1783. sprzeciwić się niemogli; bo o nich
wiedzieć nawet niebyli w stanie. Jakże bez zastanowienia za-
dnego niewinnych ukarania prosić?

3tio §.

Co do Konwencji 1787 Februar: 20 między zeszyłym Alojzym Sulis-
trowskim Podstolim Litt: a Xięzą Felicjanem Czapieńskim, An-
drzelem Kodziewiczem ex Prowincyałami, i Łukaszem Hałuzą
Przeorem Zaswirskim zawartej, przez dwóch Pieczętarzów przy-
świadczoney, nieprzyznaney, dotąd nieaktywowaney, przez XX.
Karmelitów 1793 Junii 25, i 1804 Maia 3 manifestowaney;
przez którą Podstoli Sulistrowski obowiązał się pomagać XX.
Karmelitom w procederze przeciwko Przeciszewskiemu, i zapła-
cić złt: 70,000, jeżeliby Dobra wygrał, oraz wszelkie zabudowa-
nia przy XX. Karmelitach zostawić; przez którą przeciwnie ie-
żeliby XX. Karmelici za pomocą Podstolego wygrali, i przy
dobrach utrzymali się, Dekretem Assessoryi obowiązali się, za po-
moc w procederze Assessorskim zapłacić Podstolemu Czer: złt:
650; Co do tej więc Konwencji, ponieważ i Marszałek iey nie
utrzymuje, i XX. Karmelici nie przyznają, nic nie ma do po-
wiedzenia. Historia tylko dla ciągu rzeczy wprowadza się,

Prowincyał Wens bez woli Kapituły, bez iey dolożenia się, wydał
Blankiet Plenipotencji do ukończenia procederu ugodą Expro-
wincyałom Czapieńskiemu i Kodziewiczowi, oraz Chlewińskiemu
Causar: Prokuratorowi. Za taką Plenipotencją blankietową, bez
formy prawnej, bez upoważnienia podpisów Definitorów, Sekre-
tarza Kapituły, bez ex erptu z Xiąg Kapitułnych; każde dzia-
łanie nie mogło być, jak tylko nieważne, a tym więcej nik-
czemne fundacyow tyczące się. Wmówić jednak zeszyły Sulis-
trowski trafił X. Kodziewiczowi używszy sprzyjających okoli-
czności, aby podpisał pomienioną Konwencyą, a X. Czapień-
skiemu obłożną chorobą złożonemu do podpisania podał, X zaś
Chlewiński Prokurator Causar. oney nie podpisał. W Ziemstwie
Zawileys: nie wzywał Marszałek Sulistrowski tej Konwencji, jak
tylko do pokazania małej wiary, jaką pokładali XX. Karmelici
w swoich Funduszach. XX. Karmelici wzajemnie gdy Marsza-
łek odstępował nie utrzymywali iey wagi, owszem pokazywali,
ze gdy Marszałek zamiast pomocy zakłócił, zamiast obrony ście-
le napasł, tym samym odpada od zysków z assekuracji, gdy
zamiast ukończenia procederu w Assessoryi dotąd przedłużył;
nietylko nie zasłużył na nadgodę, lecz stał się winnym ex-
pensow: podawali nawet przysięgę, jako X. Kodziewicz bez roz-
wagi podpisał, jako i Kapituła nie umocowała do zawarcia Kon-
wencji. Ziemstwo więc nie znalazłszy w Xięgach Kapitułnych
zapisanego Aktu Plenipotencji, znalazłszy stron dobrowolne od-
stąpienie, bez przysięgi Konwencyą skassowało.

Lubo XX. Karmelici do nikczemności pomienioney Konwencji mają
aż nadto dowodów, gdyby ją chciał Marszałek utrzymywać, koń-
czą więc nie explikując się co do tego punktu na pokazaniu, iż
Marszałek nie utrzymuje tej Konwencji, a zatem że XX. Kar-
melici nie obowiązani iey złożyć tłumaczyć. Świadczy Dekret
o tém przez słowa: Marszałek „wnosząc, że przez takowe za-
„warcie szukali swego bezpieczeństwa. „ W proźbie do Sądu

19472 538817

45-

34066

NAYMIŁOSCIWSZY MONARCHO! proszę WASZEY JMPERATORSKIEY MOSCI o tej Proźbie uczynic decyzyą, należy do podania w Sądzie Głównym Wileń: Depar: 2go. — Takową Proźbę układał i podpisał X. Romuald Flakowski Prokurator Causarum. —